

הכל באופן על טבעי, וכן כאשר נכנסו לארץ ישראל נבקע הירדן לפניהם בדרך על טבעית, וכל זה מורה על מהותו של עם ישראל שהיא על טבעית, שהרי כמ"כ היו יכולים להכנס לאר"י בדרך הטבע, אלא נכנסו דוקא באופן על טבעי. וכן ארץ ישראל עצמה כל היותה ומציאותה הם על טבעיים, כמד"כ (דברים יא) ארץ אשר ה"א דורש אותה וגו' תמיד עיני ה"א בה שתמיד ההנהגה באר"י היא על טבעית. וכמ"כ גם בענינים רוחניים, כל יהדותו של יהודי נבנית

מעל טבעיות. יש אנשים שכל העבודות שלהם היא רק במסגרת הטבעיות שלהם, ואינם מסוגלים לחרוג מזה ולהקריב בחלק שלמעלה מן הטבע, ואינם ממלאים עיקר יעודם ותפקידם בעולמם. כל בנין היהדות בנוי על יסוד העל-טבעיות, שיהודי הוא זה המוסר גם את כחותיו העל טבעיים להשי"ת, ולכן והייתם לי סגולה מכל העמים הוא עי"ז שתהיו גוי קדוש, כי סגולתם של ישראל תלויה במדה שיהודי מוסר להשי"ת החלק שלמעלה מן הטבע.

את כל הדברים האלה לאמר

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. יש לדעת מה בא לרבות ולרמז באומרו את כל הדברים, וכן באומרו לאמר, הרי כל כלל ישראל מקטן ועד גדול היו במעמד הר סיני כאשר נבקעו כל ז' הרקיעים וראו הכל שאין עוד מלבדו, וכולם שמעו את עשרת הדברות, ולמי עוד יש לומר זאת. עוצ"ב מד"כ במשנה תורה (דברים ד), רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך וגו', וקשה דהרי הדברים הללו נאמרו בסוף הארבעים שנה, שכבר מתו כל דור יוצאי מצרים, ורק אלו שהיו פחות מבני עשרים שנה במעמד הר סיני עוד ראו את קבה"ת, ומהו אומרו הדברים אשר ראו עיניך. וביותר צ"ב דהרי התורה היא נצחית לדורי דורות, ומה הנצחיות באומרו הדברים אשר ראו עיניך, וגם מהי כפילות הלשון השמר לך ושמור נפשך מאד.

לעולם, כמאה"כ (ישעיה מ) ודבר אלקינו יקום לעולם, ולעולם ה' דברך נצב בשמים (תהלים קיט). וכמו שמפרש הרה"ק מקוונ'ניץ זי"ע במאחז"ל (תגיגה יב). בענין השם הק' שדי, שאמר לעולמו די, דבשעה שאמר הקב"ה יהי רקיע החלו הרקיעים להתפשט, ואמר הקב"ה את השם שדי, די להם שלא יתפשטו עוד. ומקשה דהרי השם הזה הוא מהשמות הקדושים והוא נצחי, ומה זה שנקרא ע"ש מאורע חד פעמי. אך ענינו שדבר ה' יהי רקיע הוא נצחי ונאמר תמיד, ומכתו שואפים הרקיעים תמיד להתפשט עד אין סוף, וכנגד זה גם השם שדי שאמר לעולמו די העוצר בעדם הוא נצחי. ועד"ז עשרת הדברות הן נצחיות ונאמרות בבריאה תמיד. וכמו שמברכים בברכת התורה נותן התורה ולא אשר נתן התורה, דנתינת התורה היא נצחית ודבר ההוה תמיד, שהקב"ה נותן תמיד את התורה לעמו ישראל. וזהו פי' וידבר א' את כל הדברים האלה לאמר, היינו לאמר לדורי דורות.

ואומרו את כל הדברים האלה, מרמז שגם הקולות וברקים שהיו הכנה לקבלת התורה, הריהם ג"כ נצחיים, שהם חלק מקבלת התורה. וכמקובל שבעת שלמד הבעש"ט הק' עם תלמידיו הקדושים היו שומעים הם את הקולות והברקים שקדמו למעמד הר סיני. ועי"ז נאמר את כל הדברים האלה לאמר

וי"ל על יסוד דברי הוזה"ק (ת"ב נד:): במד"כ בשירת הים ויאמרו לאמר, לדרי דרין. והיינו שהכניסו כח באמירתם לדורי דורות, לאמר בעוה"ז ולאמר בעוה"ב, שכח השירה והארתה הם נצחיים לדורי דורות, שיהודי יכול תמיד לומר שירה. ועאכו"כ שעשרת הדברות שנאמרו בקבה"ת הם נצחיות לדורי דורות, שדבר ה' בעשרת הדברות לא היה דיבור חד פעמי לשעתו אלא דיבור נצחי הנאמר

אך בפנימיות הנשמה שומע יהודי אותה והיא הדופקת על לבו ומעוררתו, ויהודי צריך לקיים בה אחזתיו ולא ארפנו. וכמו שהבת קול היוצאת מהר חורב מביאה התעוררות לכל כלל ישראל, הרי ודאי וכ"ש שגם דבר ה' בקבלת התורה שהוא נצחי, ועשרת הדברות הנאמרות תמיד, מביאים התעוררות אצל יהודי. וכל ההרהורי תשובה וההרהורים לדברים טובים וכל ההארות שיש ליהודי מזמן לזמן, הריהם מכח דבר אלוהי אשר יקום לעולם ולעולם ה' דברך ניצב בשמים, שתמיד הוא נותן התורה לישראל. ובאם יהודי מקיים השמר לך ושמור נפשך מאד הריהו זוכה להדברים אשר ראו עיניך.

ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך, י"ל ע"ד מאחז"ל (ברכות יב:) ימי חיך הימים, כל ימי חיך לרבות הלילות. הלילות היינו בעת שהחומר מתגבר על האדם, וכן זמני החשך כאשר יהודי בחשכות, גם אז נאמר ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך. כי קבלת התורה ועשרת הדברות הם נצחיות, ודבר ה' מדבר אל יהודי בכל המצבים שהוא נמצא.

היינו כל מה שנאמר ונראה אז לרבות הקולות והברקים, לאמר לדורי דורות, כל זה נאמר תמיד. אכן תלוי הדבר עד כמה שיהודי מוכך ומטהר את עצמו, כך זוכה הוא לשמוע. ותלמידי הבעש"ט שהיו ראויים לכך שמעו זאת באמת. וזהו מד"כ השמר לך ושמור נפשך מאד, שפירשו המפרשים דהשמר לך קאי על הגוף, ושמור נפשך מאד על הנפש, שתשמור אותם מכל סיג ופגם, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, דמכלל האזהרה אתה שומע שכאשר תשמור הגוף והנפש מכל סיג ופגם תזכה לנצחיות של אשר ראו עיניך, לראות ולשמוע בבחי' יום אשר עמדת לפני ה"א בחורב.

עוד מרומז בזה ע"ד דאיתא בדגל מחנה אפרים (פר' ויקרא) בשם הבעש"ט הק' זי"ע, על מאחז"ל (אבות פ"ו) בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב וכו', שהקשה ממ"נ מדוע אין שומעים את הבת קול, ואם אין שומעים אותה לשם מה היא יוצאת. ומבאר שכל ההתעוררות וההרהורי תשובה הפוקדים את יהודי מזמן לזמן, הכל הוא מכח הבת קול היוצאת מהר חורב. ואם אמנם הגוף והנפש אינם שומעים את הבת קול,

תכלית התורה אנכי ה' אלקיך

אנכי ה' אלקיך, והוא נהיה דבוק בהשי"ת. ועד"ו איתא עוד בספה"ק דתכלית כל התורה וכל המצוות היא מצות ובו תדבק, שכל תרי"ג מצוות המה רק עצות, וכל' הזוה"ק עיטין, על ידם יגיע יהודי להתדבק בהשי"ת.

והענין בזה י"ל ע"פ מש"כ האר"י הק' שבכל הספירות העליונות יש בחי' ממוצע המקשר בין מדרגות גבוהות לנמוכות מהם, ועד"ו אי' בספה"ק שיש ממוצע בין המאציל לנאצל קוב"ה וישאל. כי איך יוכל ילוד אשה בשר ודם להתדבק בהקב"ה שהוא אין סוף. לכך נתן הקב"ה כמה ענינים שהם בחי' ממוצע לקשר יהודי להשי"ת, שהם ענינים סגוליים שבאמצעותם יוכל בשר ודם קרוץ מחומר

א.

בספה"ק נועם אלימלך איתא על הפסוק וידבר א' את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלקיך, וידבר א' את כל הדברים האלה, תכלית כל הדברים היא לאמר אנכי ה' אלקיך, להשריש ביהודי כי אנכי ה' אלקיך שיהיה דבוק בהשי"ת, כי ע"י התורה מגיעים לדביקות ואמונה, וזו תכלית כל התורה. וביאורו ע"פ מאחז"ל (שבת קה.) אנכ"י נוטריקון א'נא נ'פשי כ'תיבת י'הבית, שהקב"ה כביכול כתב והכניס נפשו בתוך אותיות התורה הק', כל התורה היא לבוש לשמא דקודשא בריך הוא, וכאשר יהודי לומד תורה, את כל הדברים האלה, נחזק בלבו כי